

FRANCISCO JAVIER BARBA CORSINI

A ANDORRA

Enguany fa una dècada que ens va deixar **Francisco Javier Barba Corsini** (1916-2008) referent de l'arquitectura i del disseny català de la segona meitat del segle XX. Professional rigorós va tenir sempre present, abans que cap teoria, l'usuari al qual procurava el màxim de benestar i felicitat. Com va dir a **Fernando Samaniego**¹:

El subjecte de l'arquitectura és l'home, i en les escoles caldria introduir més l'humanisme i no només la preparació tècnica. Cal conèixer l'home i les seves reaccions, i fer amb l'arquitectura una creació pròpia per crear també entusiasme i emoció en els ocupants dels edificis.

Foto: <http://www.disenio.uma.es/museodisenio/index.php/categoria-pm-2/item/140-barba-corsini-francisco>

¹ F. Samaniego, "La arquitectura no se hace con teorías artísticas", dice Barba Corsini, El País 09.10.1996

FRANCISCO JAVIER BARBA CORSINI

A ANDORRA

Va néixer a Tarragona, concretament a la plaça Corsini, en honor al seu avi, reputat enginyer de camins. Va seguir les passes del pare i un cop superat el tràngol de la guerra civil es va titular en arquitectura (1943)². A la facultat va aprendre de destacats arquitectes noucentistes i especialment de **Raimon Duran i Reynals** (1897-1966). Després d'unes primeres obres classicistes en les quals no acabava de trobar-se a gust va agafar el camí del **Moviment Modern** formant part del **Grup R** amb els més destacats arquitectes de la postguerra espanyola³. Com va explicar a **Anatxu Zabaldeascoa**⁴ va ser la pel·lícula de **King Vidor, The Fountainhead** (1949) -titulat **El manantial** a Espanya- basada en la lluita per la llibertat creativa de **Frank Lloyd Wright** la que li va inspirar per trencar i començar de nou. Celebrat va ser l'edifici **Mitre** de Barcelona (1959-1963) on, tot i estar en aquell moment als afores, barrejar usos: baixos comercials, primera planta de negocis, serveis comunitaris (safareig, guarderia...) i habitatges. Els apartaments estaven pensats per a famílies entre tres i set membres i se cercava la màxima funcionalitat i flexibilitat amb mobles a mida, armaris encastats, altells, envans corredissos... quelcom nou per l'època.

Foto: <https://www.arquitecturayempresa.es/noticia/edificio-mitre-simbolo-del-renacimiento-de-la-arquitectura-moderna>

Uns anys abans havia transformat les golfes de la **Pedrera** de **Gaudí** en tretze apartaments amb gran èxit de crítica. Tot i que destacats amics de **Gaudí** com

² J. Ruiz Millet, *Francisco Xavier Barba Corsini*, Real Academia de la Historia (<http://dbe.rah.es/biografias/47142/francisco-javier-barba-corsini>).

³ En la carta que va dirigir Oriol Bohigas a Mies van de Rohe per demanar-li la reconstrucció el seu famós pavelló de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929 va definir el grup R com: grup d'arquitectes avançats d'Espanya, però principalment de Barcelona. Sembla que la R derivava de Restauració de la Modernitat (J. Gracia, *Un Maestro de Arquitectos*, El país, 18.03.2006). El formaven gent tant transcendentals per l'esdevenir de l'arquitectura espanyola com: Josep Pratmarsó, Josep Antoni Coderch, Antoni Moragas, Manuel Valls, Joaquim Gili, Josep Maria Sostres, Francesc Bassó, Josep Antoni Balcells, Oriol Bohigas, Josep Martorell, Guillermo Giráldez, Manuel Ribas, Pau Monguió, Francesc Vayreda i el mateix Barba Corsini. Veure al respecte en la nostra web els escrits: Josep Mª Sostres a Andorra i Oriol Bohigas a Andorra.

⁴ A. Zabaleascoa, "Hay que suprimir las teorías para empezar a pensar", *El País*, 19.0.2007.

FRANCISCO JAVIER BARBA CORSINI

A ANDORRA

César Martinell i **Bonet Garí** o el mateix **vescomte de Güell** el van alabar i que el mobiliari dissenyat expressament s'exposava en museus com el de **Pedralbes** i el de l'afamada marca **Vitra**, van ser destruïts quan l'edifici el va comprar la **Caixa de Catalunya**. La promesa dels nous propietaris de conservar dos apartaments no va ser respectada i van ser eliminats sense compassió amb l'excusa d'un suposat retorn a l'origen. El disgust de **Corsini** va ser tal que no va tornar a posar els peus a la **Pedrerà**⁵. Ens queden les magnífiques fotografies de **Català Roca** i el mobiliari que comercialitza l'arquitecte i galerista **Joaquím Ruiz Millet** des de **H2O**.

Fotografia de **Català Roca** de 1953
(<https://www.revistaad.es/decoracion/articulos/barba-corsini-arquitecto-icono-ad/17153>)

A la dècada dels anys seixanta se li encarregarà un conjunt residencial a Menorca: **Binibeca Vell**. Aquí va idear una resposta atenta al lloc i a la seva tradició que va ser molt criticada per populista. Era quelcom postmodern abans del **Postmodern**. Ell mateix es defensava dient:

⁵ L. Moix, *Entrevista a Francisco j. Barba Corsini, arquitecto "No volveré jamás a la Pedrerá"*, La Vanguardia, 01.06.1995

FRANCISCO JAVIER
BARBA CORSINI

A ANDORRA

Binibeca era un poblat de pescadors i pot pensar-se que és un lloc folklòric, però la realitat és una: a l'illa de Menorca la van salvar pobles com Binibeca. En aquests pobles de nova construcció es feien cases més o menys encertades però respectuoses amb el volum del construït i amb les tradicions constructives de l'illa. Eivissa està destrossada. Menorca s'ha salvat bastant, per això en l'illa li tenen estima a Binibeca.

Foto: <http://www.epdlp.com/edificio.php?id=3637>

El projecte andorrà

En els arxius del **COAC** vam trobar un projecte de **Barba Corsini** per Andorra que gràcies a **Joaquim Ruiz Millet**, marmessor de l'arquitecte, hem pogut reproduir. Es tracta d'un edifici habitatges plurifamiliar de l'any 1976. Se situa entre dos vials que podrien ser l'Avinguda Meritxell i el carrer Prat de la Creu. En la secció grafia diferents usos (comerç, garatge, bar, nens, habitatges, dúplexs..). Barreja que tant li agradava i que alguns venen avui en dia com a gran descobriment personal.

La parcel·la la divideix en dos per crear dos edificis de la mateixa profunditat amb un pati d'illa intermedi. Al seu torn cada volum conté un pati interior just al centre. Tot plegat amb la voluntat de donar la màxima claror i ventilació a totes les peces.

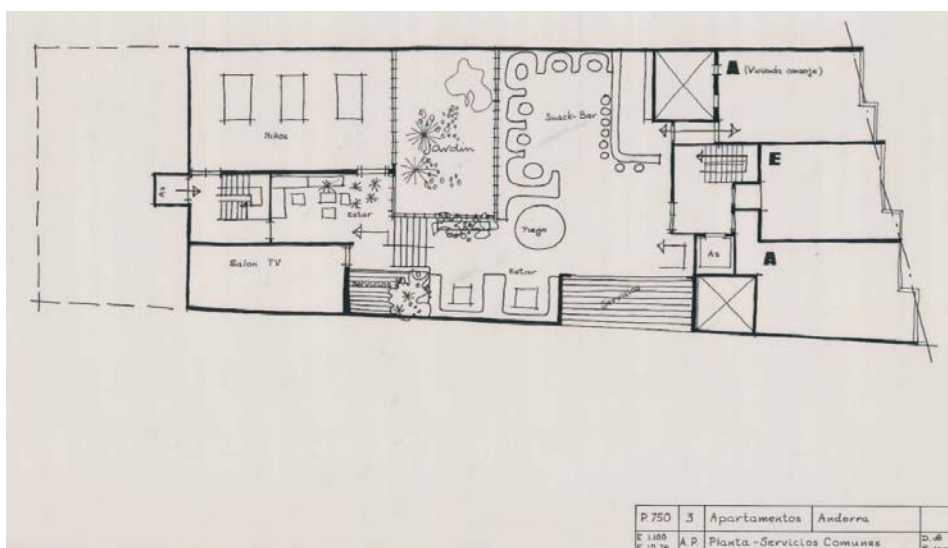
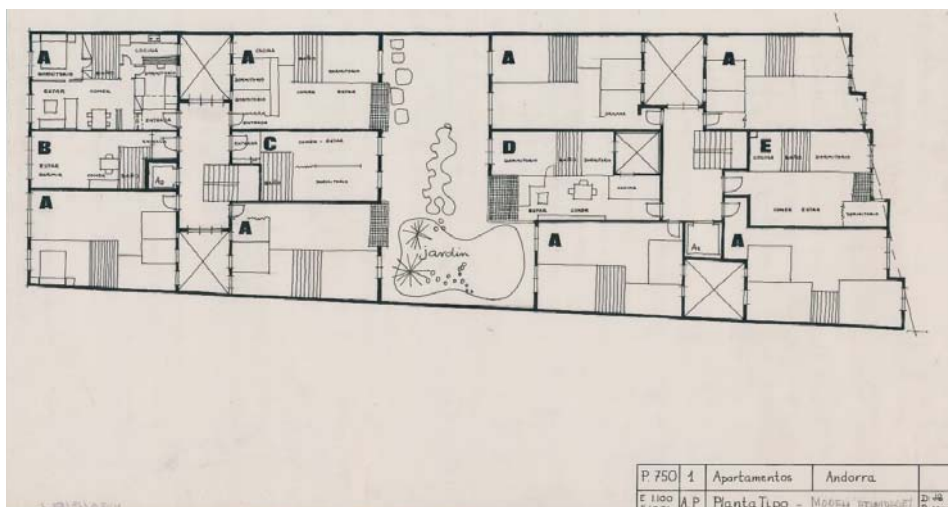
El remat de les construccions també era nou. Com es pot veure enretira la planta de l'àtic i deixa una terrassa a cada façana. Així amaga la coberta i genera uns volums cúbics i nítids des del carrer. Aquesta solució ha estat emprada, després, infinitat de vegades al nostre país.

FRANCISCO JAVIER
BARBA CORSINI

A ANDORRA

En el nivell que anomena: *planta-servicios comunes* podem veure l'agrupació de les zones compartides del complex (jardí, bar, estar, saló de TV, nens i serveis) amb l'habitatge del conserge. En la planta tipus veiem la gran varietat d'apartaments d'un, dos i tres dormitoris que s'agrupen en cinc models diferents. De fet a aquest plànol li diu: *modelos de unidades*. De nou, els armaris encastats, el mobiliari a mida i els envans corredissos defineixen les cambres alhora que permet la màxima flexibilitat als habitatges. En definitiva tota una lliçó habitacional que, malauradament, no es va concretar.

Novembre 2018

T. +376 869 558 · www.enricdilme.com
Av. Fiter i Rossell 109 · local 2
AD700 Escaldes-Engordany · Andorra